

Tazria – La médisance, ses origines et ses effets

Source : Likouté Si'hot volume 22, deuxième Si'ha sur Tazria

Introduction : La « lèpre » affectant les hommes : sont-ils tous concernés ?	1
תזריע יג, ב: אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׁרוֹ... לִנְגַע צָרַעַת - וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים... כָּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ - יִטְמָא, טְמֵא הוּא, בְּדָד יֵשֵׁב, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ. Tazria 13, 2 : Un homme (<i>Adam</i>) qui aura sur sa peau une affection <i>lépreuse</i>, il sera présenté à Aharon le Cohen ou à un de ses fils... Tant qu'il aura cette plaie, il sera impur. Il demeurera isolé et résidera hors du camp. זוהר תזריע מת, א: בְּכִמָּה דְּרָגוֹת נִקְרָא בֶן אָדָם: אָדָם, גִּבֹּר, אָנוּשׁ, אִישׁ. גְּדוֹל שְׁכָכְלָם אָדָם, מִשּׁוּם שְׁכָתוֹב "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ" (בראשית א, כא)... וְלֹא כְתוּב [הַמְצָרַע בְּפָרְשָׁתוֹ בְּשֵׁם] גִּבֹּר, אָנוּשׁ, אִישׁ. Zohar Tazria 48a : L'être humain est appelé par plusieurs noms (niveaux) : <i>Adam, Ich, Enoch, Guévèr</i>. Le plus haut niveau est '<i>Adam</i>', ainsi qu'il est écrit « D.ieu créa l'homme (<i>Adam</i>) à Son image » (Berechit 1, 21). Et pourtant, le <i>lépreux</i> dans notre Paracha, est appelé par le titre [parfait] '<i>Adam</i>' et non par les autres titres. גמרא נדרים סד, ב: מִצָּרַע [חֲשׁוֹב כְּמֵת], דְּכָתִיב: "אֶל נָא תֵּהִי כְּמֵת" (בהעלותך יב, יב - תפלת מִשָּׁה עַל צָרַעַת מִרְיָם). Guemara Nedarim 64b : Le <i>lépreux</i> est considéré comme un mort, ainsi qu'il est écrit : « Ne ressemble pas à un mort » (Beha'alote'ha 12, 12 – prière de Moché pour guérir Myriam sa sœur de son affection <i>lépreuse</i>).	Le paradoxe du lépreux : La Torah lui attribue le titre le plus élevé : « Adam » ; et pourtant, il est isolé et est considéré comme 'mort' !
Explication : Cette plaie n'affecte que les personnes quasi-parfaites...	2
לקוטי תורה תזריע כב, ב: אָדָם - הוּא בְּמִדְרָגָה גְּדוֹלָה .. שְׁלִימוֹ דְּכוּלָּא. וְכַשְׁמִכְשָׁרִין מַעֲשָׂיו, וְתִקּוּן כָּל הַדְּבָרִים וְהַבְחִינֹת שְׁלֵמָה, יוּכַל לְהִיטֵב עֲדִין "בְּעוֹר בְּשָׁרוֹ" - בְּחִינַת הַתַּחֲתוּנָה שָׁבוּ, לֹא נִתְבָּרַר הָרַע וְהַפְסֵלֶת מִמֶּנּוּ, וְנוֹלָדִים סִימָנִים בְּגִשְׁמִיּוֹת בְּבִשְׁרוֹ שֶׁלֹּא כְּדֹרֶךְ הַטָּבַע... וְלִכְּנֵן אֵין נִגְעִים נִהוּג בְּזִמְנֵנוּ זֶה ... [כִּי] זֶהוּ אֵינוֹ בְּנִמְצָא אֲצִלָּנוּ. Likouté Torah Tazria 22b : '<i>Adam</i>' représente un niveau de perfection dans tout. Lorsque celui-ci a réparé tous les <i>niveaux</i> élevés, il peut subsister « sur sa peau », dans son plus bas niveau, du mal et des <i>déchets</i>. Ce qui produit des symptômes surnaturels de <i>lèpre</i> dans sa chair (voulant rejeter ce mal). C'est pourquoi ces lois ne sont pas pratiquées de nos jours, car ce phénomène (de perfection quasi-absolue) ne se trouve pas chez nous...	En fait, cette plaie n'affecte que les '<i>Adam</i>', les hommes quasi-parfaits...
Question : Cette plaie ne provient-elle pas de la <u>médisance</u> de l'homme ?!	3
רמב"ם הל' דעות ז, ג: אָמְרוּ חֲכָמִים (גמרא ערכין טו, ב): שֶׁלֹּשׁ עֲבֻרוֹת נִפְרָעִין מִן הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא: עֲבוּדַת-כּוֹכָבִים, וְגִלּוֹי עֲרִיּוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים - וְלִשּׁוֹן הָרַע כְּנֶגֶד כָּל; ...כָּל הַמְסַפֵּר בְּלִשּׁוֹן הָרַע כְּאִלוֹ כּוֹפֵר בְּעֵקֶר; ...שֶׁלֹּשָׁה לִשּׁוֹן הָרַע הוֹרֵגָת - הָאוֹמֵר, וְהַמְקַבֵּל, וְזֶה שְׁאוֹמֵר עָלָיו... Maïmonide, lois des comportements 7, 3 : Les Sages ont dit (Guemara Ara'hin 15b) : Pour trois fautes l'homme est puni en ce monde et n'a pas part au monde futur : l'idolâtrie, les rapports interdits et le meurtre, et la médisance équivaut à elles toutes. Quiconque médit est considéré comme s'il niait le principe fondamental [de l'existence de D.ieu]. Les propos médisants tuent trois personnes : celui qui les dit, celui qui les accepte et celui dont on parle. רמב"ם הל' טומאת צרעת טז, י: וְזֶה הַשְּׁנוֹי .. שֶׁקִּרְאָתוֹ תוֹרָה צָרַעַת .. אֵינוֹ מִמְּנֶהֱגוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲלֵא אוֹת וּפְלֵא הִיָּה בִּישְׂרָאֵל. ...שֶׁהַמְסַפֵּר בְּלִשּׁוֹן הָרַע, מְשַׁתְּנֵת קִירוֹת בֵּיתוֹ. אִם חֲזוֹר בּוֹ - יִטְהַר הַבֵּית, אִם עָמַד בְּרָשָׁעוֹ עַד שֶׁהִתְיַצַּח הַבֵּית - מְשַׁתְּנֵן כָּלִי הָעוֹר שֶׁבֵּיתוֹ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְשׁוֹכֵב עָלֶיהָ; אִם חֲזוֹר בּוֹ - יִטְהַר, וְאִם עָמַד בְּרָשָׁעוֹ עַד שִׁישְׁרָפוּ - מְשַׁתְּנֵן הַבְּגָדִים שֶׁעָלָיו; אִם חֲזוֹר בּוֹ - יִטְהַר, וְאִם עָמַד בְּרָשָׁעוֹ עַד שִׁישְׁרָפוּ - מְשַׁתְּנָה עוֹרוֹ וַיִּצְטָרַע וַיִּהְיֶה מְבַדֵּל וּמִפְרָסָם לְבָדוֹ עַד שֶׁלֹּא יִתְעַסֵּק בְּשִׂיחַת הָרָשָׁעִים שֶׁהוּא הַלִּיצְנוֹת וְלִשּׁוֹן הָרַע. Maïmonide, lois de l'impureté de la lèpre 16, 10 : Ce que la Torah désigne comme la <i>lèpre</i>, n'est pas un événement ordinaire, mais plutôt un signe et un prodige au sein du peuple juif pour le mettre en garde sur la médisance. Celui qui médit, les murs de sa maison changent. S'il s'arrête - sa maison est purifiée. S'il persiste jusqu'à ce que la maison soit démolie, les ustensiles en peau de sa maison (sur lesquels il s'assoit et se couche) seront touchés... puis les vêtements qu'il porte... S'il reste mécréant, sa peau change d'apparence et il devient <i>lépreux</i>, et il est séparé et signalé, tout seul, afin de ne plus se consacrer aux discussions des impies, qui sont raillerie et médisance.	Nos Sages n'affirment-ils pas que le but de la lèpre est d'éloigner l'homme de la médisance et de « discussion des impies » ?
Développement : Les effets néfastes des « discussions des impies »	4
רמב"ם שם: ...וְעַל עֲנֵין זֶה מְזַהֵר בְּתוֹרָה וְאוֹמֵר: ...הַתְּבַנְנוּ מִהָ אָרֶע לְמִרְיָם הַנְּבִיאָה שֶׁדִּבְרָה בְּאַחִיהָ, שֶׁהִיָּתָה גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ בְּשָׁנִים, וְגִדְלָתוֹ עַל בְּרִכְיָה, וְסִפְנָה בְּעֶצְמָה, לְהַצִּילוֹ מִן הָיָם - וְהִיא לֹא דִבְרָה בְּגִנוּתוֹ אֲלֵא טַעַתָּה שֶׁהָשׁוּתוֹ לְשֹׂאֵר נְבִיאִים, וְהוּא לֹא הִקְפִּיד עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ... וְאֵף עַל פִּי כֵן מִיָּד נִעֲנָשָׁה בְּצָרַעַת. קָל וְחֹמֶר לְבִנֵּי אָדָם הָרָשָׁעִים הַטָּפְשִׁים שֶׁמְדַבְּרִים לְדַבֵּר גְּדוּלוֹת וּנְפִלָאוֹת: ...בְּתַחֲלָה מְדַבְּרִין דְּבָרֵי הַבָּא, ...וּמִתּוֹךְ כֵּךְ בָּאִין לְסַפֵּר בְּגִנוּת הַצְדִּיקִים... וּמִתּוֹךְ כֵּךְ יִהְיֶה לָהֶן הָרָגֶל לְדַבֵּר בְּנְבִיאִים וְלִתֵּת דְּפִי בְּדְבָרֵיהֶם... וּמִתּוֹךְ כֵּךְ בָּאִין לְדַבֵּר בְּאַלְקִים וְכוּפְרִין בְּעֵקֶר.	Les « discussions des impies » : des paroles futiles menant à renier D.ieu !

Maïmonide ibid. : ...A ce sujet, la Torah met en garde : « Méditez sur ce qui est arrivé à Myriam la prophétesse qui a parlé contre son frère alors qu'elle était plus âgée que lui, qu'elle l'avait élevé sur ses genoux, et s'était mise en danger pour le sauver du fleuve. Elle ne parla pas de mal contre lui mais se trompa en le mettant au même niveau que les autres prophètes, et lui ne lui en tint pas rancune... Et pourtant, elle fut immédiatement punie de <i>lèpre</i>. A fortiori cela s'applique-t-il aux hommes impies et sots qui ne cessent de relater de <u>grands faits</u> : Ils commencent par des <u>propos futiles</u>, puis ils en viennent ainsi à médire sur les justes, puis à médire sur les prophètes et à remettre en question leurs paroles, jusqu'à en venir à parler contre D.ieu, et <u>renier l'essentiel</u> (l'existence même de D.ieu) ».	
Explication : La gravité de la médisance comporte deux aspects distincts	5
לקוטי שיחות: בלשון הרע יש שני ענינים: (א) דבור לשון הרע - הנובע ממדותיו הרעות של המדבר, כגון קנאה ושאנאה - גורם נזק לאדם שעליו מדברים. ועל ענין זה מדבר הרמב"ם בהלכות דעות. (ב) לשון הרע מצד הדבור עצמו: כאשר אדם מדבר לשון הרע, ואפילו בלי כוונה, הרי הדבור עצמו גורר אותו אל הרע, מכיון שהדבור קשור לעצם נפש האדם, עד שנקרא בשם "מדבר". ועל זה מדבר הרמב"ם בהלכות טמאת צרעת, על "שיחת הרשעים" ב"דברי הברא" (שבדבור זה אין מדה רעה), הפוגמת בדבור (חיצוניות) האדם, ומוכילה אותו עד לרע מחלט. Likuté Si'hot : La médisance comporte deux aspects : (A) Une parole négative, provenant des traits de caractère négatifs du médisant (jalousie, haine etc.) – portant préjudice à la personne sur laquelle il médit. C'est de cet aspect que Maïmonide traite dans les lois des comportements. (B) Le problème de la parole <u>même</u> : lorsque l'homme médit, même sans y prêter attention, la parole même l'entraîne vers le mal, car l'expression verbale est reliée à l'essence de l'âme de l'homme, ce dernier étant surnommé « celui qui <u>parle</u> ». C'est de cet aspect que Maïmonide traite dans les lois de l'impureté de la lèpre, sur les « discussions des impies dans des propos <u>futiles</u> » (n'étant pas, en soi, <u>négatifs</u>), affectant la parole et l'expression de l'homme, au point de le conduire au mal absolu.	Deux aspects de la médisance (correspondant aux deux références de Maïmonide) : (A) Une parole <u>négative</u>, portant préjudice à autrui. (B) Une parole <u>futile</u>, entraînant vers le mal.
C'est pourquoi Maïmonide élabore autour de la médisance de Myriam	6
רש"י על בעלותך יב, א: ותדבר מרים ואהרן... מרים היתה בצד צפורה בשעה .. שאמרה: "אוי לגשותיהן של אלו (אלדד ומידד) אם הם נזקקים לנבואה, שיהיו פורשין מנשותיהן כדרך שפרש בעלי ממני!". ומשם ידעה מרים והגידה לאהרן. ומה מרים, שלא נתכונה לגנותו, כך נענשה, קל וחמר למספר בגנותו של חברו. Rachi sur Beha'alote'ha 12, 1 : Myriam parla, et Aharon. ...Myriam se trouvait à côté de Tsipora lorsqu'elle s'exclama : « Malheur à leurs femmes (d'Eldad et Médad) s'ils s'occupent de prophétie ! Ils se sépareront d'elles tout comme mon mari s'est séparé de moi. ». C'est ainsi que Myriam l'a appris, et elle l'a raconté à Aharon. Et si Myriam, qui n'avait pas de mauvaise intention, a été punie, à fortiori le sera-t-il celui qui médit avec malveillance. לקוטי שיחות: ענש הנגעים על לשון הרע אינו מפני הענין הראשון בלשון הרע - שמדותיו הרעות של האדם מזיקות לזולת - אלא מפני עצם הדבור. כי אצל מרים, הרי, להפך: דבורה לא היה כלל בכוונה לגנות, בדבורה לא היה כלל רע ונזק, לא מצד מרים ולא מצד משה. הדבור היה חיצוני בלבד, ולמרות זאת נענשה. Likuté Si'hot : La punition de la <i>lèpre</i> pour la médisance, n'est pas reliée au premier aspect de celle-ci – le fait que les traits de caractère négatifs de l'homme portent préjudice à autrui – mais plutôt à la parole <u>même</u>. Car Myriam n'avait, au contraire, aucune intention de nuire, et ses paroles ne produisirent aucun préjudice, ni pour elle, ni pour Moïse. Sa médisance était « externe » (sans intention profonde), et pourtant, elle en fut punie.	L'exemple de Myriam, qui n'avait aucune intention de nuire, prouve que la <i>lèpre</i> est là pour réparer la parole <u>même</u>.
Cela explique la progression de cette plaie : maison, meubles, vêtements, chair	7
לקוטי שיחות: כאשר מתחילים לדבר לשון הרע, הדבור הוא חיצוני לחלוטין, ואין הוא נוגע לאדם כלל, ולכן פוגע הנגע רק בבית, שהוא חיצוני לגמרי לאדם. אך ככל דבר יותר, כך הוא נגרר יותר אל תוך הדבור עצמו, הרע חודר יותר לפנימיות. ולפי זה מובן שבאורו של אדמו"ר הזקן, שהנגעים באים דוקא לאדם השלם שכבר תקן הכל חוץ מ"סוף לבושו", עולה בקנה אחד עם פרוש הרמב"ם המדבר על הנהירות מן הדבור כשנעצמו, שהוא דבר חיצוני. Likuté Si'hot : Lorsqu'on commence à médire, la parole est <u>totale</u>ment externe, elle ne touche pas l'<u>homme</u> du tout. C'est pourquoi, la plaie ne touche que la maison, étant totalement externe à l'homme. Cependant, plus il parle, plus il est entraîné par sa parole, et le mal s'introduit profondément en lui. Nous comprenons à présent, que l'explication de l'Admour Hazakène – que les plaies arrivent précisément à l'homme parfait, ayant tout réparé sauf « l'extrémité de ses moyens d'expression » – concorde parfaitement avec l'explication de Maïmonide, qui explique la vigilance à avoir sur la parole <u>en elle-même</u> (même si elle n'est pas négative), étant « externe » à l'homme.	C'est pourquoi cette plaie - touchant l'homme quasi-parfait - touche d'abord les maisons, externes à l'homme, puis s'introduit en lui de plus en plus...
C'est pourquoi, seul le Cohen peut réparer ce mal profond de l'homme	8
לקוטי שיחות: גם אדם משלם עלול להכשל בלשון הרע, כי עלול להיות בו רע נעלם, המתבטא בדבורו. ולפיכך נעשה התקון דוקא על ידי הכהן, שהוא "חסד עילאה" ובכוחו לטהר את הרע הנסתר. ולכן זקוקים לדבורו של הכהן "טהור אתה", כדי להוריד ולהמשיך את האור העליון ביותר, המתקן רע זה עד אשר המצרע נעשה טהור לגמרי. Likuté Si'hot : Même l'homme parfait peut trébucher par la médisance, car il peut avoir en lui un mal <u>caché</u>, s'exprimant par sa parole. C'est pourquoi, la réparation s'opère précisément par le Cohen, étant « la Bonté Suprême » et pouvant purifier le mal camouflé. Il aura besoin de la déclaration <u>verbale</u> du Cohen « tu es pur », afin de faire descendre la lumière la plus élevée, réparant ce mal caché, jusqu'à ce que l'homme devienne entièrement pur.	Seul le Cohen peut purifier ce mal caché de l'homme, en dévoilant une grande lumière !